

ingediend op **1443** (2022-2023) – Nr. 1
13 oktober 2022 (2022-2023)

Voorstel van decreet

van Arnout Coel, Loes Vandromme, Jean-Jacques De Gucht,
Annabel Tavernier, Hilâl Yalçın en Koen Daniëls

tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs
van 17 december 2010,
wat de voorrangsgroepen
voor leerlingen met een voortraject
in het Nederlandstalig basisonderwijs
bij de inschrijvingen
in het gewoon secundair onderwijs betreft

TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING**1. Situering**

Met het decreet van 17 mei 2019 houdende wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 en van de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016, wat het inschrijvingsrecht betreft werd er een voorrangsgroep van 15% ingevoerd voor leerlingen die negen jaar les hebben gevolgd in een Nederlandstalige erkende school van de Vlaamse Gemeenschap in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Die voorrangsgroep werd aangevochten voor het Grondwettelijk Hof.

Door het arrest van het Grondwettelijk Hof van 14 juli 2022 (nr. 2022/96) moeten er enkele aanpassingen aan de regelgeving over het inschrijvingsrecht worden aangebracht.

2. Inhoud

In februari 2020 werden twee verzoekschriften ingediend waarin de vernietiging werd gevraagd van de voorrangen voor Nederlandstaligen die in het decreet van 17 mei 2019 waren opgenomen. Het College van de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF) en de Franse Gemeenschapsregering hebben elk een verzoekschrift ingediend. Het Grondwettelijk Hof heeft die verzoekschriften samen behandeld. Ze vroegen de vernietiging van de specifieke bepalingen over de voorrang voor Nederlandstalige leerlingen, meer bepaald artikel 37/58 van het decreet basisonderwijs, en artikel 253/44 en 253/45 van de Codex Secundair Onderwijs. De vordering heeft dus alleen betrekking op die specifieke bepalingen over het inschrijvingsrecht voor het gewoon onderwijs.

Het Grondwettelijk Hof oordeelde in zijn arrest van 14 juli 2022 (nr. 2022/96) dat de decreetgever een wettig doel heeft nagestreefd met de voorrangsgroep van 65% voor leerlingen van wie een van de ouders het Nederlands machtig is en met de voorrangsgroep van 15% voor leerlingen die negen jaar les hebben gevolgd in een erkende school voor Nederlandstalig basisonderwijs.

De doelstelling was en is de bescherming van de gelijke onderwijs- en inschrijvingskansen voor leerlingen van wie minstens een van de ouders het Nederlands in voldoende mate machtig is, alsook de versterking van het Nederlandstalige karakter van het onderwijs in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad dat door de Vlaamse Gemeenschap wordt gefinancierd of gesubsidieerd.

Het Grondwettelijk Hof wijst er ook op dat het Vlaamse onderwijs in Brussel-Hoofdstad in staat is om een billijk deel van de leerlingen die noch het Frans, noch het Nederlands als thuistaal hebben, op te nemen. Het Grondwettelijk Hof stelt daarbij zeer duidelijk dat de voorrangsgroepen de toegang tot het Nederlandstalige onderwijs zelf niet in gevaar brengen.

Specifiek voor de voorrang van 15% van de plaatsen voor leerlingen die minstens negen jaar Nederlandstalig basisonderwijs hebben gevolgd, stelt het Grondwettelijk Hof dat het om een pertinent criterium gaat in het licht van de doelstellingen die worden nagestreefd. De bepaling strookt immers met het pedagogische argument dat kinderen die in het Nederlandstalig onderwijs starten, de garantie krijgen dat ze daarin ook hun curriculum kunnen voltooien, als ze dat wensen.

Het Grondwettelijk Hof stelt alleen dat het minimumaantal jaren Nederlandstalig onderwijs dat moet worden gevolgd om aanspraak te maken op de voorrangsgroep, te hoog is. Door te kiezen voor een schoolloopbaan van minstens negen jaar in het Nederlandstalig basisonderwijs, werd onvoldoende rekening gehouden met de leerplicht.

Dit voorstel van decreet wijzigt de Codex Secundair Onderwijs. Het heeft als doelstelling om de voorrang voor leerlingen met een voortraject in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel opnieuw te introduceren, rekening houdend met het arrest van het Grondwettelijk Hof. Er wordt nu bepaald dat om tot die voorrangsgroep te kunnen behoren, leerlingen vanaf de start van de leerplicht les moeten hebben gevolgd in een erkende school voor het Nederlandstalig onderwijs.

De keuze om de voorrang te laten gelden voor leerlingen die vanaf de start van leerplicht les hebben gevolgd in een erkende school voor het Nederlandstalig onderwijs is te verantwoorden gezien het belang van kleuterparticipatie voor de kennis van het Nederlands. Zo is er voor elke leerling een verplichte taalscreening Nederlands bij het begin van de leerplicht (uitgezonderd anderstalige nieuwkomers) en wordt er een taalbad of taalintegratietraject georganiseerd voor kinderen die het Nederlands onvoldoende machtig zijn.

Gelet op het feit dat de gelijkaardige voorrang van 70% in de gemeenten aangeduid door de Vlaamse Regering, veel groter is dan de voorrang van 15% in Brussel, is in Brussel een uitzondering voor leerlingen die later instromen in het Nederlandstalig basisonderwijs omwille van verhuis vanuit het buitenland niet voorzien. Ook de context van Brussel is uniek. In Brussel is er met name een ander onderwijssysteem dat ook zijn aanbod heeft. De bijkomende administratieve last die dergelijke uitzondering met zich meebrengt moet ook in acht worden genomen, zeker gelet de reeds bestaande opdrachten in het kader van de voorrang voor kinderen waarvan één van de ouders het Nederlands in voldoende mate machtig is.

Ook buiten Brussel-Hoofdstad, in de door de Vlaamse Regering aangewezen gemeenten, is een voorrang bepaald van 70% voor leerlingen die vanaf de leeftijd van 3 jaar les hebben gevolgd in een erkende school voor het Nederlandstalig onderwijs. Daarom past het voorstel van decreet de vergelijkbare voorrang van 70% aan, buiten Brussel, om in overeenstemming te zijn met het arrest van het Grondwettelijk Hof. Dit voorstel van decreet bepaalt nu dat om te behoren tot die voorrangsgroep, leerlingen vanaf de start van de leerplicht les moeten hebben gevolgd in een erkende school voor Nederlandstalig onderwijs.

II. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 2

Met het decreet van 18 februari 2022 tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft bijkomende maatregelen voor het inschrijvingsrecht betreffende voorrang- en ordeningscriteria is ervoor gekozen om een voorrang van 70% in te voeren voor leerlingen met een voortraject in het Nederlandstalig basisonderwijs in de gemeenten die door de Vlaamse Regering worden aangewezen. Met dit artikel wordt bepaald dat leerlingen, om tot de voorrangsgroep te behoren, vanaf de start van de leerplicht les moeten hebben gevolgd in een Nederlandstalige erkende basisschool, en niet langer vanaf de leeftijd van 3 jaar. De wijziging wordt gemotiveerd door het arrest van het Grondwettelijk Hof van 14 juli 2022 (nr. 2022/96) en

geeft bovendien voor die voorrangsgroep meer rechtszekerheid, naar analogie van de voorrangsgroep van 15% in Brussel-Hoofdstad, die wordt vastgesteld in artikel 3 van dit voorstel van decreet.

Artikel 3

Met dit artikel wordt artikel 253/45 van de Codex Secundair Onderwijs, dat was vernietigd door het arrest van het Grondwettelijk Hof van 14 juli 2022, opnieuw opgenomen. Alleen de duur van het voortraject in het basisonderwijs van negen jaar wordt vervangen door de begindatum van dat voortraject, vanaf de leerplicht. De doelstellingen van het decreet van 17 mei 2019 blijven ongewijzigd, namelijk het versterken van de inschrijvingskansen van leerlingen met een voortraject in een erkende school voor Nederlandstalig basisonderwijs en het behouden van het Nederlandstalige karakter van de scholen.

De voorrangsgroep kent een versterkt inschrijvingsrecht toe aan leerlingen die van bij de start van hun schoolloopbaan school hebben gelopen in het Nederlandstalig basisonderwijs en dus het Nederlands in voldoende mate beheersen, maar van wie de ouders het Nederlands niet in voldoende mate machtig zijn.

Daarnaast zorgt de voorrangsgroep er ook voor dat er een 'kritische massa' aan leerlingen is die een voortraject in het Nederlandstalig basisonderwijs heeft gevolgd. Dat is belangrijk om de kwaliteit van het onderwijs te garanderen als de druk op die scholen groot zou worden door het aantal leerlingen zonder voortraject in het Nederlandstalig basisonderwijs.

Paragraaf 1 bepaalt dat de schoolbesturen van scholen die in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad liggen, een voorrang van 15% verlenen aan leerlingen met een voortraject in het Nederlandstalig basisonderwijs. Voor het voortraject wordt gekeken vanaf de start van de leerplicht en niet langer naar een duur van negen jaar. Dat komt tegemoet aan de bezwaren van het Grondwettelijk Hof en houdt rekening met leerlingen die een jaar overslaan en daardoor niet aan de duur van negen jaar kunnen voldoen.

Paragraaf 2 bevat een delegatie aan de Vlaamse Regering voor de wijze waarop de voorrang moet worden aangetoond.

Paragraaf 3 bepaalt het percentage van de voorrangsgroep. Dat blijft 15%, zoals is bepaald in het decreet van 17 mei 2019. De enige wijziging die paragraaf 3 aanbrengt, is de bepaling dat leerlingen, om tot de voorrangsgroep te kunnen behoren, vanaf de start van de leerplicht les moeten hebben gevolgd in een erkende school voor Nederlandstalig basisonderwijs en dus niet langer gedurende negen jaar.

Artikel 4

Artikel 253/47 bepaalt de volgorde van de voorrangsgroepen. Dat artikel moet ook gewijzigd worden, omdat het verwijst naar artikel 253/45, waarin de voorrangsgroep van 15% voor leerlingen met een voortraject in een erkende school voor Nederlandstalig basisonderwijs is opgenomen, met verwijzing naar het aantal jaar dat de leerling les moet hebben gevolgd op die school. Dat artikel was immers vernietigd door het Grondwettelijk Hof en is met dit voorstel van decreet opnieuw opgenomen in een nieuwe lezing.

Artikel 5

Dit voorstel van decreet treedt in werking op 1 september 2022. Dat is het moment waarop het volledig nieuwe inschrijvingsrecht effectief in werking treedt.

Omdat de inschrijvingen in het secundair onderwijs voor het schooljaar 2023-2024 nog niet gestart zijn, worden er geen rechten retroactief geschonden. De inwerkingtreding op 1 september 2022 draagt ertoe bij dat scholen en initiatiefnemers tijdig rechtsgeldige beslissingen kunnen nemen met betrekking tot het gebruik en de toepassing van de voorrangen die dit voorstel van decreet worden vastgesteld.

Arnout COEL
Loes VANDROMME
Jean-Jacques DE GUCHT
Annabel TAVERNIER
Hilâl YALÇIN
Koen DANIËLS

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 253/15/1, §1, eerste lid, en §3, van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, ingevoegd bij het decreet van 18 februari 2022, worden de woorden "de leeftijd van drie jaar" telkens vervangen door de woorden "de start van de leerplicht".

Art. 3. Artikel 253/45 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 17 mei 2019 en vernietigd bij arrest 96/2022 van het Grondwettelijk Hof van 14 juli 2022, wordt opnieuw opgenomen in de volgende lezing:

"Art. 253/45. §1. Uiterlijk voor de aanmeldingen voor inschrijvingen in het schooljaar 2023-2024 verleent een schoolbestuur, met behoud van de toepassing van artikel 253/43 en artikel 253/44, voor zijn scholen die in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad liggen, voorrang aan leerlingen die vanaf de start van de leerplicht ieder jaar Nederlandstalig basisonderwijs hebben gevolgd in een school voor Nederlandstalig basisonderwijs die door de Vlaamse Gemeenschap erkend is.

Een leerling die gebruikmaakt van de voorrangsgroep, vermeld in artikel 253/44, kan geen gebruikmaken van de voorrang, vermeld in het eerste lid.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de wijze waarop wordt aangetoond dat een leerling tot de voorrangsgroep, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, behoort.

§3. Een schoolbestuur bepaalt voor zijn scholen die in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad liggen, het aantal leerlingen voor de inschrijving bij voorrang van leerlingen die minstens vanaf de start van de leerplicht ieder jaar Nederlandstalig basisonderwijs hebben gevolgd in een school voor Nederlandstalig basisonderwijs die door de Vlaamse Gemeenschap erkend is.

Het aantal leerlingen, vermeld in het eerste lid, is gericht op de verwerving of het behoud in de school van 15% leerlingen die vanaf de start van de leerplicht ieder jaar Nederlandstalig basisonderwijs hebben gevolgd in een school voor Nederlandstalig basisonderwijs die door de Vlaamse Gemeenschap erkend is.

Het aantal leerlingen, vermeld in het eerste lid, kan door een schoolbestuur bepaald worden tot op de niveaus, vermeld in artikel 253/42, §1, eerste lid."

Art. 4. In artikel 253/47, §1, eerste lid, 4°, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 17 mei 2019, worden de woorden "negen jaar" vervangen door de woorden "vanaf de start van de leerplicht ieder jaar".

Art. 5. Dit decreet heeft uitwerking met ingang van 1 september 2022.

Arnout COEL
Loes VANDROMME
Jean-Jacques DE GUCHT
Annabel TAVERNIER
Hilâl YALÇIN
Koen DANIËLS